

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Christian Wikström

Föredragande
Vattenbiolog
Susanne Vävare

Justerat
Omedelbart

Nr 88

Utlåtande om åtgärdsprogrammet 2022-2027
för Estlands marina strategi och miljörapport.

ÅLR 2022/8770

235 S4

Beslut

Ålands landskapsregering tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på Estlands marina åtgärdsprogram och miljörapport och beslutar härmed att skicka synpunkter till Miljöministeriet i Finland, som sköter korrespondensen med Estland, i enlighet med **bilaga 1 S422E60**.

Nr 89

Beslut gällande schaktnings- och
grävarbeten inom vattenskyddsområde
för Vestergeta vatten.

ÅLR 2022/8512

236 S4

Beslut

Landskapsregeringen beslutar i enlighet med vattenlagen 5 kapitel 3 § om att bevilja Geta kommun tillstånd för schaktnings- och grävarbeten för en multisportarena inom Vestergeta vattens skyddsområde. Arbetena ska utföras i enlighet med skyddsföreskrift § 10 samt enligt framförda skydds- och försiktighetsåtgärder, enligt **bilaga 2 S422E60**.

Nr 90

Beslut om uppförande av tre
multifunktionella våtmarker/
kombidammar inom befintligt
vattenskyddsområde.

ÅLR 2022/8861

237 S4

Beslut

Landskapsregeringen beslutar i enlighet med vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland kapitel 5 och 3 § att bevilja tillstånd till Ålands vatten att upprätta tre stycken multifunktionella våtmarker/kombidammar inom befintligt vattenskyddsområde, enligt **bilaga 3 S422E60**.

Hänvisning

Er begäran om utlåtande inkommen 24.10.2022
VN/5171/2022

Miljöministeriet

PB 35

FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson

Susanne Vävare, telefon +358 (0)18 25456
susanne.vavare@regeringen.ax

registratorskontoret.ym@gov.fi

Ärende

Utlåtande gällande Estlands marina åtgärdsprogram 2022-2027 och miljörapport

Ålands landskapsregering har fått en begäran från Finlands Miljöministerium att avge ett utlåtande gällande åtgärdsprogram 2022-2027 för Estlands marina strategi med en miljöbedömning av programmet. Ålands landskapsregerings miljöbyrå uppskattar den möjligheten och har läst programmet med stort intresse. Det är ett omfattande och väl genomarbetat dokument som Estland har tagit fram med många bra åtgärdsförslag som även öppnar upp för gränsöverskridande samarbete. Miljöbedömningarna är också mycket väl dokumenterade.

Det finns konstruktiva förslag och resonemang kring samexistens gällande t.ex. skyddade områden och vindkraftverk och om implementering HELCOM:s marina bullerplan (HELCOM rekommendation 42-43 (2021) RAP Noise) och behovet av regelverk för Estland. Det finns intressanta förslag till kompensationsåtgärder för vattenbruk och för att motverka effekterna av hydromorfologisk påverkan samt välformulerade texter om vikten av att värna maritimt kulturarv och traditionell livsstil vid kusten. Detta brukar oftast glömmas bort i olika rapporter, men Estland presenterar detta på ett mycket bra sätt i del 5.2.6. Det är viktigt att bevara dylika traditioner och småskaligt fiske för lokalbefolkningen. Det är också viktigt att ta tillvara på den kunskap om kustmiljön som lokalbefolkningen besitter.

I dokumentet beskriver Estland sin marina havsplan och vikten av att definiera värdefulla undervattenslandskap samt att ta fram en guide till 2027 som ska stärka den marina användningen och samtidigt beakta de lokala värdena tydligare (del 5.2.6). Ålands landskapsregering vill gärna samverka i dylikt arbete, då vi ser det som angeläget att stärka lokalbefolkningens behov av en långsiktig och hållbar användning av de marina resurserna.

Ålands landskapsregering arbetar i EU-projektet eMSP NBSR där en arbetsgrupp fokuserar på marin områdesplanering i relation till utvecklandet av en hållbar blå ekonomi. Arbetsgruppen är öppen för alla som på olika sätt vill bidra eller ta del av framtagna resultat. Mer information finns här: <https://www.emspproject.eu/project-activities/community-of-practice/sustainable-blue-economy/>

Överlag är Ålands landskapsregering öppen för samverkan i olika kustrelaterade frågor som gäller t.ex. en hållbar blå ekonomi och samexistens i kustområden samt olika gränsöverskridande Östersjöfrågor.

Beslut

Ålands landskapsregering beslutar härmed att skicka ovanstående synpunkter till Miljöministeriet i Finland, som sköter korrespondensen med Estland.

Minister

Christian Wikström

Vattenbiolog

Susanne Vävare

Hänvisning

Er ansökan inkommen 17.10.2022

Kommundirektör Gustav Blomberg

Geta kommunkansli

Getavägen 2115

AX-22340 GETA

Kontaktperson

Susanne Vävare, telefon +358 (0)18 25456

susanne.vavare@regeringen.ax

Ärende

Beslut om schaktnings- och grävarbeten inom vattenskyddsområde för Vestergeta vatten**Bakgrund**

I Geta upprättades ett grundvattenskyddsområde för Vestergeta vattens brunnar den 24.6.2020 (Dnr ÅLR 2017/3457).

Enligt vattenlagen (1996:61) 5 kapitel, 3 § kan landskapsregeringen för ett visst vattenskyddsområde förordna om ytterligare skyddsåtgärder eller inskränkningar i rätten att nyttja området, samt om tillståndsplikt för olika typer av verksamheter och åtgärder om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattenmiljön.

Den 17.10.2022 fick Landskapsregeringen in en anhållan från Geta kommun om grävning- och schaktningsarbete inom det grundvattenskyddade området. En multisportarena ska anläggas och enligt skyddsföreskrift nr 10 ska landskapsregeringen ge tillstånd till schaktnings- och grävarbeten och andra underjordsarbeten. Landskapsregeringen måste också utreda om åtgärden som planeras kan ske utan risk för försämring av vattenmiljön.

Utredning om eventuella risker för miljön och rekommendationer

Landskapsregeringens miljöbyrå har utrett diverse frågor kopplat till konstgräset som ska användas. Utredningen har skett via mejl med bland annat Geta kommun, telefonsamtal med återförsäljare av produkten som ska användas på multisportarenan samt genom inläsning av aktuella rapporter.

Konstgräsmaterialet består av polyeten med ett underlag av polypropylen. Granulat används inte för detta konstgräs benämnt SALTEX GREENIE, utan dressas med sand en gång. Det är bra ut vatten- och miljösynpunkt att inte granulat används, eftersom dessa har visat sig ge upphov till spridning av mikroplaster i miljön. Granulat av återvunna däck (SBR) innehåller dessutom farliga ämnen i högre grad. Analys efter farliga och prioriterade ämnen har utförts för konstgräset SALTEX GREENIE och inga höga halter av de mer farliga ämnena påträffades.

Geta kommun uppger följande i ett mejl: *"Vi kan redan nu berätta att vi har städat upp området från den gamla hockeyrinken och tagit bort den gamla rinken, metallskrot, gamla skjul och båsar samt lamparmaturer och annat bråte. Här ingick det även farligt avfall, metallskrot m.m. Vi har redan alltså gjort åtgärder som avsevärt förbättrar miljön på området. Vi kommer även att i samband med anläggandet av multisportarenan ordna med dränering, rensa närbelägna diken från ris och slam samt även grusbela gatorna till Vestergeta Vattens teknikhus. Vi kommer även att hålla särskild uppsikt av arbetsmaskiner m.m. under entreprenadtiden så att de inte läcker olja, och vi kommer att se till att entreprenören får tillgång till skyddsföreskrifterna så att entreprenören vet vad som gäller."*

Landskapsregeringens miljöbyrå anser att samtliga av de skydds- och försiktighetsåtgärder som Geta kommun föreslår är bra.

Enligt en IVL-rapport från 2021 (Mikroplast från gjutet gummigranulat och granulatfria konstgräsytor) är det också viktigt att konstgräset underhålls på ett sådant sätt att eventuell spridning av mikroplaster minimeras. Även konstgräs utan granulat kan ge upphov till spridning av mikro- och nanoplaster då grässtrån kan brytas av. I rapporten från 2021 bestämdes spridningen av mikroplast från dessa material per ytenhet till 0,4-20 g/m² per år för konstgräs utan granulat och 0,6-48 g/m² per år för gummiytor. Variationen mellan olika ytor är mycket stor och osäkerheten i både mätningar och analys hög. Detta är en spridning i samma nivå som en vägcyta med en årsmedeldygnstrafik på 5,500–13,000 fordon, som beräknas sprida 56 g mikroplast/m². Underhåll är centralt för lång livslängd och liten spridning av mikroplast från gummimaterial. Kontrollera ytorna regelbundet (ca 3-10 ggr/säsong) och åtgärda skador snarast så att de inte förvärras. Plocka, sug, borsta och/eller blås regelbundet bort skräp och löv från ytorna (3-10 ggr/säsong). Konstruktion (omgivning, underlag och utformning) är en annan viktig aspekt för att minska spridningen av mikroplast från gummiytor och konstgräsytor. Öppna gatubrunnar nära dessa ytor bör undvikas, och på utsatta ställen bör dessa förses med filter. God dränering bör säkerställas mha stabilt dränerande underlag, t ex stenkross och stendamm.

Enligt en entreprenör ska 15 mm stenmjöl användas under den konstgräsmatta som Geta kommun ska använda.

Geta kommun har uppgett följande avseende skötsel och underhåll i ett annat mejl: *"Gällande skötsel och underhåll kan tilläggas att på vintern spolats vatten från Vestergeta Vattens närliggande brunn i rinken så att det blir is. Snöplogning av isen sker då det kommer snö. Till sommaren sätts eventuell sportutrustning upp i rinken. Under sommaråret klipps intilliggande gräsmattor och fastighetsskötaren ser till att området i övrigt är städat. Dräneringen hålls i skick så snö och regnvatten leds bort. Vår fastighetsskötsel kommer att ansvara för underhållet"*.

Landskapsregeringen anser härmed att utredningen har klargjort att Geta kommun uppfyller nödvändiga krav på miljöskydd och inte bidrar till att försämra vattenmiljön.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar i enlighet med vattenlagen 5 kapitel 3 § om att bevilja Geta kommun tillstånd för schaktnings- och grävarbeten för en multisportarena inom Vestergeta vattens skyddsområde. Arbetena ska utföras i enlighet med skyddsföreskrift § 10 samt enligt framförda skydds- och försiktighetsåtgärder.

Minister Christian Wikström

Vattenbiolog Susanne Vävare

BILAGA

Besvärsanvisning

FÖR KÄNNEDOM

Vestergeta vatten, c/o Hansson, Gamla byvägen 18, AX-22340 Geta

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Att. Magnus Eriksson, Norragatan 17,
AX-22100 Mariehamn

Hänvisning

Er ansökan inkommen 26.10.2022

Ålands Vatten Ab

Vattenverksvägen 34

Dalkarby

AX-22150 JOMALA

Kontaktperson

Susanne Vävare, telefon +358 (0)18 25456

susanne.vavare@regeringen.ax

Ärende

Beslut om uppförande av tre multifunktionella våtmarker/kombidammar inom befintligt vattenskyddsområde**Bakgrund**

1988 upprättades ett vattenskyddsområde för dricksvattentäkterna Dalkarby träsk, Markusbölefjärden och Långsjön (nr 32/1988/3) av Västra Finlands Vattendomstol. Enligt vattenlagen (1996:61) 5 kapitel, 3 § kan landskapsregeringen för ett visst vattenskyddsområde förordna om ytterligare skyddsåtgärder eller inskränkningar i rätten att nyttja området, samt om tillståndsplikt för olika typer av verksamheter och åtgärder om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattenmiljön.

Den 26.10.2022 fick Landskapsregeringen in en anhållan från Ålands Vatten Ab om att uppföra tre stycken multifunktionella våtmarker/kombidammar inom befintligt vattenskyddsområde i samarbete med markägare och odlare.

Platserna för våtmarker/dammar är:

1. Nedanför Åttböle gård
2. Åker öster om Prästgårdsnäset
3. Intill Finnbacka träsk.

Avsikten med åtgärderna är att minska näringstransporterna till råvattentäkten Markusbölefjärden och samtidigt ge vinster för odlingen i närheten genom möjlighet till bevattningsvatten. Samtidigt kan åtgärderna ge förbättrande möjligheter till biologisk mångfald, mer kolinlagring och ekosystem i balans.

Platserna har identifierats i samråd med markägare och odlare. Berörda parter och markägare är positiva till genomförandet av planerna och Ålands Vatten Ab kommer att teckna avtal med parterna innan åtgärderna vidtas.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) har informerats om planerna. Ingen av åtgärderna ska under givna förutsättningar behöva granskning eller tillstånd. Även Finström kommuns tekniska chef har blivit informerad.

Landskapsregeringen anser att Ålands Vatten Ab har utfört nödvändiga utredningar och förankringar med markägare och övriga. Eftersom syftet är att åstadkomma vattenförbättringar finns inga hinder för att anlägga de planerade multifunktionella våtmarkerna/kombidammarna i enlighet med anhållan. Det är också viktigt att under hela arbetsprocessen följa övriga skyddsföreskrifter och ha en beredskap för arbetsmaskiner för att förhindra eventuellt läckage av olja och bränsle från att nå dricksvattentäktena.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar i enlighet med vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland kapitel 5 och 3 § att bevilja tillstånd till Ålands Vatten Ab att upprätta tre stycken multifunktionella våtmarker/kombidammar inom befintligt vattenskyddsområde.

Minister Christian Wikström

Vattenbiolog Susanne Vävare

BILAGA

Besvärsanvisning

FÖR KÄNNEDOM

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Att. Magnus Eriksson, Norragatan 17,
AX-22100 Mariehamn
